

Nr 344.

Av herrar **Pettersson** i Dahl och **Hæggbloom**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 156, angående ändrade grunder för bekämpande av hönstufus m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 156 angående ändrade grunder för bekämpande av hönstufus m. m. föreslås att nu gällande mycket stränga bestämmelser för hindrande av hönstufus spridande ersättas med ett frivilligt bekämpande.

I fråga om själva bekämpandet av sjukdomen erbjuder det nya förslaget den fördelen, att undersökningarna om sjukdomens förekomst bli billigare för hönsägarna i det att ägare av avelshönseri kan få kostnadsfria blodundersökningar mot betalande av en billig årlig avgift på 20 öre per djur. Vid av veterinärstyrelsen förordnad nedslaktning kan djurägaren jämväl erhålla ersättning av statsmedel, dock med högst kr. 2:50 för varje djur.

Denna maximering av ersättningen till djurägare synes vara omotiverat knapp, särskilt då som skäl för en anbefalld nedslaktning skall gälla, att sjukdomens utrotande är av väsentlig betydelse för att förekomma att andra besättningar smittas. När det gäller en åtgärd, som är till andras gagn, bör den som får vidkännas åtgärden hållas skadesfri. Särskilt om det är fråga om unga djur, som inte genom värpning amorterat någon del av uppfödningens kostnaden, måste djurägaren med föreslagen ersättning göra en uppenbar förlust. Gäller det däremot äldre höns, kan den föreslagna ersättningen vara tillräcklig. Då veterinärstyrelsen från fall till fall får bestämma ersättningen, föreligger ingen anledning befara, att ersättningen blir oskäligt hög, även om maximigränsen höjes till kr. 3:50 per djur. Vi föreslå en sådan ändring i lagens 12 §.

Det föreslagna hönstufusbekämpandets uppenbara brist ligger i dess utformning av åtgärder mot smittans spridning. Där avviker propositionen helt från den linje, som förordats i gjorda utredningar och lämnats utan anmärkning av samtliga remissinstanser, nämligen obligatorisk kontroll över avelshönsrier och kläckerier. Det framgår av propositionen, att redan vid anmälan av den nya epizootilagen år 1935 uppgav departementschefen, att det i fråga om hönstufus framhållits, »att så länge handeln med avelsögg lämnades fullständigt okontrollerad ingen utsikt torde finnas att effektivt bekämpa sjukdomen genom tvångsnedslaktning».

Lantbruksstyrelsen och veterinärstyrelsen, som 1948 fullgjorde det uppdrag Kungl. Maj:t givit år 1935, anmälde sedan de redogjort för den praxis, som utbildats i fråga om hönstufusbekämpandet, att man icke lyckats komma till rätta med den viktigaste smittkällan, kläckerierna och avels-

hönserierna. Enligt ämbetsverkens mening kunde större framgång förväntas, om man överginge till frivilligt bekämpande och samtidigt ställde kläckerirörelsen samt handeln med avelsdjur och avelsågg under kontroll. Det anföres å s. 10 i propositionen, att ämbetsverkens mening var, att hönstufus framför allt sprides från avelshönserierna. *Det vore därför ofrånkomligt att dessa ställdes under kontroll.* Utan sådan kunde enligt ämbetsverkens bestämda uppfattning framgången av ett hönstufusbekämpande aldrig säkras.

I sin överarbetning av 1948 års förslag med avsikt att huvudsakligast begränsa hönstufusbekämpandet till avelsbesättningarna yttra ämbetsverken, att en dylik begränsning icke syntes komma att nämnvärt inverka på bekämpandets effektivitet, därest samtidigt bestämmelser meddelades om licenstväng för behörighet att yrkesmässigt driva avelshönseri eller kläckeri.

De remissinstanser, som yttrat sig om den föreslagna kontrollen, ha samtliga tillstyrkt och i viss mån velat skärpa densamma. Hushållningssällskapet i Hallands län anser en övergångstid på två år för kontrollens genomförande riskfylld. Hushållningssällskapet i Örebro län vill utsträcka licenstvänet till även icke yrkesmässigt bedriven kläckning.

Gentemot denna fullständigt enstämmiga inställning ställer departementschefen sin åsikt, att om tillståndstväng införes, blir bekämpandet endast formellt frivilligt. Givetvis är dock inte större eller mindre grad av frivillighet i detta fall avgörande, utan bekämpandets effektivitet måste vara avgörande. I fråga om den kontroll, som genomförts för bekämpande av andra djursjukdomar, har man inte bara nöjt sig med frivillighet. Tuberkulosbekämpandet är visserligen frivilligt, men kombinerat med mjölkprisavdrag, och när mjölk sammanföres i mejerierna gäller pastöriseringstväng till förhindrande av smittospridning, och det stadgas straffpåföljd för den som inte strikt iakttar bestämmelserna. För ett kläckeri, där ägg från olika håll sammanföres på samma sätt som mjölken vid ett mejeri, föreslås i lägen ingenting för hindrande av smittospridning. Inte någon lagparagraf berör kläckerierna. Först när smittan från ett kläckeri spritt sig i kanske en mängd besättningar kommer bekämpandet i efterhand, och man kan med hjälp av 9 § börja leta efter den ursprungliga smittokällan.

Vad beträffar avelsdjur gäller för hingstar, tjurar och galtar besiktningsväng för att de skola få användas för yrkesmässigt bruk till betäckning av andras djur, alltså ett uppenbart licenstväng. Då är det väl inte för mycket att i fråga om försäljning av avelsågg och kycklingar åtminstone bör gälla, att de skola garanteras vara fria från en så farlig smittosam sjukdom som hönstufus. I vårt grannland Danmark har kontroll över kläckerierna varit genomförd sedan lång tid tillbaka.

Den föreslagna kontrollen kommer inte att kännas besvärande för de avelshönserier och kläckerier, som äro angelägna om att bedriva sitt yrke efter hederliga principer. Dessa komma att blodprova sina djur eller för

kläckeriernas del hålla på att blott ägg från friförklarade besättningar mottagas till kläckning. Sådana yrkesmän ha redan nu själva bekostat undersökning av sina djur för att kunna garantera sina köpare fullt friska djur. I det långa loppet är naturligtvis också detta det enda som kan garantera att ett företag blir bestående. Men bland kycklingförsäljare och kläckerier operera ett betydande antal sådana, som bedriva yrket tillfälligtvis för utnyttjande av goda konjunktioner, och de ha hittills många gånger visat fullkomlig brist på ansvar, och till följd av en stor allmänhets okunnighet om smittofarorna ha de fått tillräckligt många kunder för att ställa till olyckor genom smittospridning. Det är sådana yrkesutövare, som bli hållna om ryggen genom den föreslagna lagstiftningens strävan att göra sjukdomsbekämpandet helt frivilligt. Ett sådant hänsynstagande finna vi omotiverat.

Om hönstufusbekämpandet i vårt land skall kunna ske med den effektivitet, som sjukdomens stora förlustbringande betydelse motiverar, måste den av Kungl. Maj:t föreslagna lagstiftningen kompletteras i enlighet med lantbruksstyrelsens och veterinärstyrelsens förslag om tillståndstvång för rätt att yrkesmässigt bedriva avelshönseri eller kläckeri.

Med stöd av vad vi här ovan anfört hemställa vi,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 156 ville besluta

1) att höja maximiersättningen för tvångsnedslaktat djur till kr. 3: 50, samt

2) att komplettera förslaget till förordning om bekämpande av hönstufus m. m. med bestämmelser om tillståndstvång för rätt att yrkesmässigt bedriva avelshönseri eller kläckeri.

Stockholm den 30 mars 1949.

Anders Pettersson,
Dahl.

Einar Hæggbloom.
